

HET EINDE VAN HET BEGIN

EEN PERSOONLIJK RELAAS

• Peter van Beugen

Ontstaan

Het moet 16 jaar geleden zijn geweest, ongeveer oktober 2008, dat ik een aantal broeders aanschoot met de vraag: hoe nu verder? Zojuist was wereldkundig geworden dat het blad Bode zou stoppen. Bode, officieel 'Bode des Heils in Christus', werd in 1858 opgericht door de jonge voorman van de prille geloofsbeweging 'Vergadering van Gelovigen', H.C. Voorhoeve. Het blad Bode heeft overigens zelf ook een opvolger gehad in het blad Bodem, dat echter al in 2010 ophield te bestaan wegens te weinig abonnees. Bode heeft anderhalve eeuw gefungeerd als spreekbuis en platform voor thema's die de Broederbeweging na aan het hart liggen: toekomstverwachting, typologisch Bijbelonderwijs en allerlei vragen rondom gemeente-zijn. Verdere wel-en-wee's van het Vergaderingsleven in de 19^e en 20^e eeuw zijn elders uitvoerig verwoord; die laat ik nu voor wat ze zijn. Focus op de Bijbel werd dus in 2009 opgericht met een redactie die bestond uit Peter van Beugen, Karel Remmelink, Arie Slingerland en Jaap Vergouwe. Daarnaast werkten vaste medewerkers Kees Fiegggen, Gerard Hoddenbagh, Gerard Kramer, Kris Tavernier en Philip Nunn mee aan de inhoud, bij wie zich later een aantal broeders voegden en niet te vergeten onze zuster Gerda Hoddenbagh-Los, die trouw de achterpagina verzorgde met de rubriek 'Vrouwen uit de Bijbel'.

Lezerslandschap

Focus werd opgericht in de nadagen van een stormachtige tijd in de vergaderingen in Nederland en daarbuiten. Vernieuwing van de geloofsbeweging, of beter gezegd, gesprekken daarover en aanzetten daartoe, leidden tot heftige discussies, felle tegenstellingen en breuken die tot op de dag van vandaag onherstelbaar zijn gebleken. Als gevolg hiervan ontstond er een soort driestromenland in het vergaderingsleven. Een relatief kleine, maar zeer hechte, rechterflank, die vasthield aan beginselen en tradities die verweven waren geraakt met het Vergaderingsleven. Een wat grotere linkerflank die vernieuwingen omarmde, nieuwe vormen en uitingen binnen en buiten de samenkomsten invoerde en die veelal meer lokaal gericht waren en een meer autonoom bestaan tegemoet gingen. Bemoeienis van 'leidende broeders', overkoepelende initiatieven en dergelijke werden, gezien

de pijnlijke ervaringen van de afgelopen decennia, het liefst gelaten voor wat die waren.

Een derde 'middenstroom' bleef enigszins verweesd over. Men zag in dat sommige tradities en standpunten in de Broederbeweging, zoals de verontreinigingsleer, een geheel eigen en verworpen leven waren gaan leiden. Die vroegen om nodige verootmoediging en correcties. Men wilde ook waken voor een verdere afzondering in een subcultuur. Anderzijds wilde men de goede en waardevolle erfstukken van de Broederbeweging bewaren: degelijke Bijbelstudie, de opbouw van de gemeente en persoonlijke geloofsopbouw. Dit werden de drie pijlers waar Focus op de Bijbel zich op zou richten met als eerste doelgroep lezers in de middenstroom, in de hoop daar een samenbindend element te bieden.

Anno 2024 kun je denk ik stellen dat een aantal van de vergaderingen in de middenstroom zich langzaam naar de linkerflank heeft bewogen. Op menige website van een 'christengemeente' zul je bij het kopje 'geschiedenis' kunnen lezen dat deze gemeente haar wortels heeft in de Broederbeweging, maar nu niet meer als zodanig te boek staat.

In de loop van de afgelopen jaren hebben meerdere vergaderingen hun deuren inmiddels gesloten - waaronder de vergadering waarvan ik zelf deel uitmaakte - en voor een aantal vergaderingen lijkt dat lot onafwendbaar. Het lezersaantal van Focus is vrijwel vanaf het begin gestaag maar zeker gedaald. Met een exploitatie die al jarenlang niet dekkend is, is het langer in standhouden van dit platform niet verantwoord. In die zin moeten we spreken van een einde, maar ik spreek liever van het einde van een nieuw begin.

Tijden van transitie

Wij leven in een tijd van transitie. Dat geldt niet alleen voor de kerk, maar voor de hele wereld waarin wij leven. De manier waarop we economie bedrijven, onze energiehuishouding inrichten, nadenken over klimaat, communiceren via social media, de globalisering, migratie en digitalisering veranderen het aanzien van de wereld waarin wij leven. Sprekend voorbeeld is het

bedrijf Uber - het grootste taxibedrijf ter wereld, dat geen enkele auto bezit en geen enkele chauffeur in dienst heeft. Maar vervoer is op maat geregeld, je kiest je eigen chauffeur, je eigen klant en je komt gegarandeerd via de kortste route en tegen een door jou gekozen tarief op je bestemming. Zo bepalen van onderaf vormgegeven structuren de wereld waarin wij leven, wonen, betalen en ontspannen met bedrijven als Airbnb, Blockchain, Spotify. Zij vervangen structuren die overgebleven zijn uit een geïnstitutionaliseerde maatschappij en die hun houdbaarheidsdatum lijken te hebben overschreden. Die ontleenden hun bestaansrecht en status aan het landschap van hun tijd. En met het voortgaan van de tijd, verandert het landschap. Dit is niet slecht of goed, het is slechts een gegeven.

Gods woord verandert niet, Gods Geest zoekt altijd nieuwe wegen, Jezus' belofte dat Hij met ons is en dat de poorten van de hel geen partij zijn voor zijn gemeente staan onwrikbaar vast. De manier daarentegen waarop wij vormgeven aan kerk-zijn, evangeliseren of aanbidden is een product van mensen en daarom eveneens aan verandering onderhevig. Natuurlijk, Bijbelgetrouw, naar het inzicht dat wij hebben, geleid door Gods Geest, maar toch: mensenwerk. Zij ontspringt in een bepaald tijdsgericht, gewerkt door Gods Geest en passend in het landschap van wereld, werk en kerk. Het is al winst als we ons hiervan bewust zijn en behoed worden voor de tunnelvisie dat de 'manier waarop wij het doen' de enig juiste en Bijbelse is.

Nieuwe kaders

In zekere zin zijn we bevoorrecht om te leven in een tijd van transitie, want niet alle generaties maken dat mee op de manier zoals wij dat doen. Verandering kan een gevoel van onbehagen opleveren of zelfs een gevoel van rouw. Maar tijden van verandering stellen ons voor een keus. Een niet-veranderend 'systeem' zal in een veranderend landschap in isolement raken. Daarbij kunnen zoveel spanningen optreden dat dit leidt tot een crisis. In zijn algemeenheid geldt dat systemen die verstarren vroeg of laat uitsterven. Het moment waarop dat gebeurt hangt af van de kritische massa die een dergelijk systeem heeft. Systemen die zich aanpassen maken beduidend meer kans om te overleven. Het goede nieuws is dat wij zelf invloed hebben op het proces van verandering. De uitdaging daarbij is dat veranderingen van een systeem vragen om persoonlijke verandering, in ons denken, handelen en organiseren. Randvoorwaarde is denk ik dat we ons niet laten leiden door de gevoelens van onbehagen over verandering of rouw om dingen die voorbijgaan.

God geeft ons visie voor de dag van morgen. Komende generaties zullen kerk-zijn, missie bedrijven en aanbidden op een andere manier vormgeven dan wij dat doen. Wij mogen denken over en bijdragen aan die vormen. Sterker nog, wij zijn daarvoor broodnodig. Nieuwe vormen ontstaan niet in het luchtledige, maar hebben voeding nodig. Voor ons is echter noodzakelijk dat wij leren denken vanuit nieuwe kaders en dat wij daaraan werken met een verwachtingsvol hart. Wie enigszins de brede theologische en kerkelijke ontwikkelingen in Nederland en daarbuiten volgt, kan niet ontgaan dat een nieuwe doordinking van de betekenis van Gods koninkrijk en een vernieuwde aandacht voor de werking van Gods Geest centrale thema's zijn, die doorwerken in de liturgie, het onderwijs en de bedieningen van de kerk van de 21^e eeuw.

Gods koninkrijk

In de loop der jaren ontstonden in onze traditie twee heersende ideeën over Gods koninkrijk. Een bespreking daarover bepaalt de aandacht al snel bij het *komende* koninkrijk. Als Jezus terugkomt en zijn voeten staan op de Olijfberg, zal Hij een rijk van vrede en gerechtigheid oprichten, waar de profeten van ouds over gesproken hebben. Voor de tijd daaraan voorafgaand zijn de gelijkenissen in Mattheüs 13 leidend, die een overheersend negatieve connotatie gaven bij 'het koninkrijk': het staat - zo werd mij meegegeven - min of meer gelijk aan het naamchristendom, de vermenging van ware gelovigen met een 'belijdende kerk' waar geen leven in zit.

Ik geloof dat deze opvattingen voorbijgaan aan een belangrijke betekenis die de prediking van Gods koninkrijk nú voor ons heeft. Tegen de leiders van het volk zei Jezus dat het koninkrijk van hen zou worden afgenomen en worden gegeven aan een volk *dat er de vruchten van voortbrengt* (Matth.21:43)! Toen Jezus op aarde was belichaamde Hij de tegenwoordigheid van Gods Koninkrijk. Vóór zijn heengaan sprak Hij over de geboorte van Gods Gemeente en overhandigde daarbij de sleutels van dat koninkrijk aan Petrus. Hij symboliseerde daarmee dat Hij de sleutels niet mee nam naar de hemel, maar dat de deuren daarvoor geopend zouden worden voor de volken.

Onderwijs over het koninkrijk van God door theologen van de 20^e eeuw, als Gerhardus Vos (*"The teaching of Jesus concerning the Kingdom of God and the Church"*), George Eldon Ladd (*"The Gospel of the Kingdom"*) en Herman Ridderbos (*"The Coming of the Kingdom"*) werd opgepakt door auteurs en sprekers als Derek Morphew en Dallas Willard. John Wimber, de grondlegger van de Vineyard beweging

zou deze gedachten ontplooiën in praktisch onderwijs aangaande de prediking van het koninkrijk. De prediking van het evangelie van Gods koninkrijk omvat meer dan de boodschap van zondenvergeving en eeuwige behoudenis. Ze wordt zichtbaar daar waar de goede werken van de Vader worden gedaan, mensen worden geheeld, in vrijheid gezet, relaties worden hersteld, onrecht wordt bestreden en menselijke waardigheid wordt herwonnen en waar de krachten van dat koninkrijk manifest worden, in Jezus' Naam. Een sleutel - voor mij enige jaren geleden een eyeopener - voor het verstaan van deze missie ligt in Matth.13:38 'de akker is de wereld, het goede zaad dat zijn de zonen van het koninkrijk'. De akker is niet de kerk, het is de wereld! De wereld - dit ene woordje werd voor mij een dominosteen die andere in beweging zette. Niet de afzondering, maar juist gezaaid worden in de wereld, onder de mensen, vriendschappen bouwen op de donkere en tochtige plekken van de stad en Gods liefde zichtbaar maken, dat is de missie van Gods koninkrijk.

Vernieuwing van Gods Geest

De hernieuwde aandacht voor de werking van Gods Geest is een tweede *focal point* in de theologie en de beweging van Gods kerk in de 20^e eeuw. De nadruk op de werking van Gods Geest in ons leven ligt traditioneel vooral op onze gelijkvormigheid aan Christus en de heiliging van ons leven. Dit is en blijft belangrijk. Onze karaktervorming in Christus is onmisbaar voor een gezond geestelijk leven, dit geldt voor iedere gelovige en dienstknecht van God. Minder oog hebben wij gehad voor de betekenis van de zalving van de Heilige Geest op onze levens en wat het betekent dat zijn kracht *over* ons komt - dus niet alleen *in* ons werkt - om het spreken en handelen van God onder de gelovigen en in de wereld zichtbaar en hoorbaar te maken. Dit doet Hij o.a. door de gaven die Hij aan de gemeente toedeelt door de Geest. Een onderscheid tussen 'gewone' gaven die doorwerken en 'bovennatuurlijke gaven' die zijn opgehouden te bestaan, vind ik nergens in de Schrift. Dat zogenaamde onderscheid is naar mijn overtuiging ontstaan in de kerk die haar oorspronkelijke kracht verloren is, en sterk is gaan leunen op de cognitieve faculteiten van de mens. Nu, het is nooit te laat om dingen die we verleerd zijn weer te herontdekken. Mijn geloofsbrief daarop heb ik in 2017 afgegeven op een avond-bespreking van een conferentie in Voorburg. Ik geloof dat God niet alleen 'kan' werken, maar dat wij - zoals 1 Kor.14:1 zegt - ons gezamenlijk behoren *uit te strekken* naar de werking van Gods gaven tot opbouw van zijn Gemeente. In veel geledingen van de kerk is een levendige belangstelling voor onderwerpen als luisterend bidden, het horen van Gods stem, bevrijdingspastoraat en ziekenzalving.

Los van deze twee thema's is liturgische vernieuwing een aandachtspunt in veel gemeenten. Nieuwe liederen met een eigentijds idioom wat betreft taal en muziek zijn er in ruim aanbod. Deze liederen spreken de taal van deze tijd en sluiten aan bij de leefwereld en belevingswereld van deze tijd. Vernieuwing van de liturgie is een basisvereiste om herkenbaar en relevant te zijn voor de omgeving.

Gods werk gaat door

In een tijd van transitie kijk je nog eens achterom, om vervolgens vooruit te zien. Ik ben intens dankbaar voor alles wat de Heer gegeven heeft in de jaren die achter mij - en ons - liggen. De jaren van onderwijs die ik heb genoten zijn onvervangbaar en van blijvende waarde voor mijn bediening. Ik koester warme herinneringen aan jongerendagen en conferenties - de Bijbelstudies waar ik van gesmuld heb en die mijn liefde voor de Heer Jezus en voor Gods Woord hebben gevormd. De vertrouwde omgang met broeders en zusters is geen vanzelfsprekendheid en die hoop ik nog lang te mogen ervaren en terug te geven. Hoe zo'n mooie beweging zo is geslonken en kerksluitingen heeft moeten ervaren in de afgelopen decennia - ach, God weet het. In die zin voelt het stoppen van Focus op de Bijbel, in ieder geval in gedrukte uitgave, ook als een einde.

En tegelijk - en daar sluit ik mee af - is het geen einde, maar hooguit het einde van een nieuw begin. Gods Geest waait en werkt nog steeds. Hij zal dat blijven doen en - wie weet - misschien wel krachtiger dan ooit. Gods hartsverlangen voor deze wereld, redding en hoop brengen in levens van mensen, gaat door. God is liefde. Mijn gebed is dat Hij ons omgordt met een geest van ware zachtmoedigheid en nederigheid. En tegelijk, met een hartstochtelijk verlangen om meer van de glorie van Koning Jezus zichtbaar te maken in deze wereld. *Veni Creator Spiritus* - Kom Schepper Geest. Vul ons hart en zet uw kerk nog één keer in vuur en vlam, om een oogst binnen te halen uit de volken en als stralende bruid uit te zien naar Jezus' komst.